

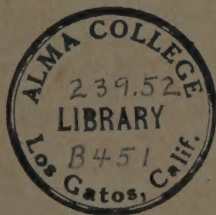
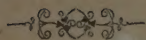
AD

LIBELLUM ANONYMUM

CUI TITULUS

DE CLERICO PROXIME SACRIS ORDINIBUS
INITIANDO ANIMADVERSIONES NONNULLAE

AEMILII BERARDI RESPONSIO

FAVENTIAE

EX TYPOGRAPHIA NOVELLI

AN. MDCCCLXXXV.

57872

AD LIBELLUM ANONYMUM

CUI TITULUS

DE CLERICO PROXIME SACRIS ORDINIBUS INITIANDO ANIMADVERSIONES NONNULLAE

AEMILII BERARDI RESPONSIO.

I.

Gravissima extat lex, qua Episcopi Clericos pravis moribus imbutos nedum a sacris, sed etiam a minoribus Ordinibus, arceri tenentur (Trid. XXIII. 5-14). De hoc nullum dubium.

Controversia, quae apud Auctores (maxime neotericos) agitur, est an extet quoque lex, quae ipsos Ordinandos respiciat; quatenus scilicet, si forte ipsi aliquo occulto vitio laborent, ab Ordine recipiendo (quamvis de re inducente irregularitatem non agatur) in conscientia abstinere teneantur; ita ut non sufficiat si bonam praemittant confessionem, sed debeant prius se de facto emendare; quod si non praestiterint, actu ipso suspensionis Ordinis peccent, et quidem (si agatur de Ordine Sacro) mortaliter?

S. Ligorius sensit extare revera legem huiusmodi; et proinde sequentia docuit:

1. Ordinandus occulto vitio laborans, si Ordinem sacrum, ut supra, suscipiat, mortaliter peccat. (L. VI. n. 64. Prax. n. 68).

2. Non oportet ut agatur de peccatis contra sextum; sed sufficit si quolibet alio modo (et proinde sive opere, sive verbo, sive cogitatione) graviter peccare soleat (L. VI. n. 67).

3. Hoc valet non solum si de Subdiaconatu, sed etiam si de Diaconatu, vel de Presbyteratu agatur (L. VI. n. 64).

4. Ut Ordinandus absque peccato mortali Subdiaconatum, vel Diaconatum, vel Presbyteratum recipere possit, oportet ut non quidem per annum, sed per plures menses a pristinis vitiis de facto depuratus fuerit (l. c. 63. et Hom. Ap. Tr. ult. p. II. n. 16).

5. Confessarius mortaliter peccat, si ei non adhuc sic depurato absolutionem concedat. Nec valet si Ordinandus signa simpliciter extraordinaria praeseferat, et versetur in exercitiis spiritualibus, iamque omnia pro Ordinatione aut pro prima Missa sint parata. Iam enim tunc poenitens, Ordinem suscipiendo, peccatum consummaret, seu eo ipso momento in flagranti versaretur peccato mortali (L. VI. n. 64. 71. et Elench. q. 64).

6. Unicus excipitur casus, si nempe Ordinandus compunctione adeo magna a Deo donaretur, quae illum ab antiqua fragilitate liberaret, et de magna vitae mutatione securum redderet, quaeque proinde emendationi iam peractae aequivaleret (Hom. Ap. tr. ult. p. II. n. 17). Sed tunc etiam Confessarius in absolutione concedenda valde difficilis esse debet; et, invito quoque poenitente, consultius absolutionem differet, nisi forte simul cum dicta compunctione infamia superaddatur (L. VI. n. 77. et Hom. Ap. n. 17).

II.

Doctrina ista in toto suo complexu considerata mihi semper nimis rigida visa fuit. Inspexi autem praemissas, quibus S. Ligorius illam probare contendit, et vidi quod praemissae ipsae maiorem adhuc rigorem (quem tamen S. Doctor minime volebat) implicant.

Dicit 1°: Apostolus (I. Tim. 3°) de Episcopo, et proinde de quolibet Ordinando in sacris, ait: « Oportet ergo Episcopum « irreprehensibilem esse..., sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem..., modestum, non litigiosum..., « non cupidum... Diaconos similiter pudicos, non bilingues etc. » At vero, si verba ista in sensu verae legis accipi deberent, non solum immunitas a peccato mortali in forma habitus, sed alia plura exciperentur, ut per se patet.

Dicit 2° quod monita, quae pro Sacris Ordinationibus a Tridentino dantur, sunt verae leges, quae non solum Episcopos sed etiam Ordinandos eorumque Confessarios obligant. Tridentinum autem dicit quod Ordinandi debent esse *senes et conspicii*

in virtutibus (Sess. XXIII. Cap. 12. 14). At vero (ego dico) estne senex et conspicuus in virtutibus qui solum ab aliquibus mensibus a vitiis cessavit? Aut qui mortaliter peccat, quamvis non proprie in forma habitus? Praeterea Trid. non solum virtutem, sed scientiam quoque exigit. Quid itaque si Ordinandus scientia a Tridentino requisita careat, quamvis ab Episcopo approbatus fuerit? Si ageretur de veris legibus, quae non solum Episcopos, sed etiam Confessarios obligarent, plane sequeretur quod Confessarii etiam propter defectum scientiae (quidquid sit de approbatione Episcopi) Ordinandos ab Ordine recipiendo arcere deberent.

Dicit 3° quod Sacri Ordinis dignitas exigit sanctitatem non solum habitualement sed etiam *praecellentem*; ita ut Ordinandus *deiformissimus* et *Deo simillimus* esse debeat (L. VI. n. 67). At vero, ut quis sanctitate prae excellenti exornetur sitque deiformissimus et Deo simillimus, sufficitne quod in peccato mortali non sit habituatus? Quod scilicet non peccet mortaliter saltem quinquies in mense, si agatur de opere externo (S. Lig. Prax. n. 70)? Nonne etiam qui ter, aut bis, aut semel dumtaxat singulis mensibus mortaliter peccare solent; aut sola multorum venialium peccatorum multitudine inquinantur, huiusmodi dotibus carent?

Dicit 4° exigi divinam vocationem, quae (ut ait) comprobari debet omnino 1° scientia; 2° tali vitae probitate ut Ordinandus sit senex in virtutibus (non vero recenter conversus), et habeat bonitatem excellentem, sitque (ut supra dictum est) deiformissimus et Deo simillimus, nec non sanctitatem habeat maiorem illa quae pro religiosa professione emittenda exigeretur; 3° desiderio vacandi divinae gloriae atque saluti animarum. Addit 4° non sufficere quod Ordinandus non fuerit malus, nempe quod non fuerit rixosus etc.; sed oportere ut sit positive bonus, scilicet quod vitam agat spiritualem, sit assiduus in Ecclesiis, Orationem frequentet, studio vacet etc. Et dicit non posse excusari a gravi praesumptione Ordinandum qui sine vocatione *talibus signis explorata* Ordines suscipiat; ex illa enim (ait) pendet aeterna salus tam Ordinandorum ipsorum, quam populi christiani (L. VI. n. 802).

Unusquisque videt quod ex his principiis deducendum esset quod, ut Ordinandus absque gravi culpa Ordines sacros suscipere possit, non sufficit si ab aliquibus mensibus quemlibet mortalis peccati habitum deposuerit (prout dicit S. Ligorii thesis), sed exigitur etiam ut scientia non careat, ut studio vacet,

ut zelum habeat, ut non fuerit rixosus, ut vitam agat spiritualement, denique ut conspicua, praecellenti atque perseveranti sanctitate et perfectione exornetur.

Sic autem (ut dixi) praemissae, quibus S. Ligorius suam thesim probare contendit, multo maiorem rigorem implicant.

III.

Imo rigor iste eo tandem devenit, ut qui vere sit vocatus, possitque absque magno suae aeternae salutis discrimine sacros Ordines suscipere, vix inveniatur. Hoc adeo verum est, ut ipse S. Ligorius (Prax. n. 93) scripserit : « Ut quis bonus evadat « Sacerdos in saeculo (in quo raro, ne dicam rarissime, boni « inveniuntur), oportet quod prius egerit vitam valde exemplarem, remotam.... ab otio.... et deditam orationi....; sed *quis « est hic et laudabimus eum?* Alioquin (N. B.) se ponet in « statum quasi certae damnationis ».

IV.

Principia ista prima fronte et sub quodam respectu optima videntur; sed, si serio considerentur, talia sunt ut (certissime tamen contra S. Doctoris mentem) Ecclesiam, hodie praecipue adeo indigentem, brachiis destituerent, et colore praeservandi populum a scandalis Sacerdotum, illum reapse Sacerdotibus privarent et sic in ruinam coniicerent. Quomodo enim Ecclesia (speciatim ubi, non obstante bona Episcoporum voluntate, Cleri educatio parum procurari potest) Sacerdotibus providebitur, si, fatente ipso S. Ligorio, Ordinandus, qui absque maximo aeternae damnationis periculo Sacros Ordines suscipere valeat, adeo rarus sit, ut dici possit : *Quis est hic et laudabimus eum?*

V.

Huiusmodi consideratione impulsus principia a S. Ligorio adducta ad diligentissimam trutinam revocavi, et aperte deprehendi ea exaggeratione laborare et non esse valida. Argumenta mea si quis cognoscere desideret, librum cui titulus *Praxis Confessariorum* (n. 1190. et seqq.) a me exaratum inspicere poterit.

VI.

Mea sententia autem est sequens. Imprimis, sicut semper praescindere volui, ita et nunc praescindo a casu, in quo propter habitus intensitatem perspectamque subiecti nimiam fragilitatem, de emendatione futura, non obstante praesenti bona dispositione, vix sperari possit; et multo magis a casu in quo peccata commissa fuissent cum foeminis, aut si de sodomia ageretur; ita ut de futuris scandalis grave reapse periculum subsisteret. De casibus istis nihil dicere volui, et nunc quoque nihil dico. Miratur Anonymus de silentio isto, quum ei meridiana luce clarius sit, Ordinandum tunc Ordinem suscipiendo mortaliter peccare; atque adeo absolvi non posse. Ratio mei silentii est, quia, maxime in quibusdam circumstantiis satis practeis, momenta pro et contra adhuc in mente mea pugnare videntur. Quid enim, v. g., si Episcopo iam omnia nota essent, et nihilominus propter nimiam Dioecesis suae necessitatem Ordinandum adprobasset? Nunquid quilibet simplex Confessarius teneretur Episcopi sui iudicem se constituere eumque damnare? Quid insuper si Ordinandus iam esset ligatus, et non de Subdiaconatu, sed de Diaconatu vel Presbyteratu ageretur, maxime vero si in Exercitiis iam degeret et pro prima Missa omnia essent parata? Attamen haec ipsa tamquam non dicta considerentur, quia maturius rem hanc perpendere volo; et pro nunc, repeto, ab huiusmodi casibus prorsus praescindo, et nec pro nec contra quidquam dico.

VII.

Agendo itaque solum de casu, in quo Ordinandus occulte et solitarie identidem labatur, censeo nullam ex hoc capite adesse legem quae vetet ne sacrum sive Presbyteratus sive Diaconatus sive etiam Subdiaconatus Ordinem suscipiat. Rationes sunt tres.

PRIMA est, quia argumenta, quae pro huiusmodi legis existentia, sive a S. Ligorio sive ab aliis, adducuntur, soliditate carent et nihil evincunt, ut in Opere supra citato late probavi.

SECUNDA est quia Auctores (etiam boni nominis) qui pro hac lege stant, ubi de quaestione ista agunt, non solum inter se non conveniunt, sed etiam incohaerentiis evidentissimis et confusione magna laborant.

Dixi non conveniunt. Sic, v. g., iuxta S. Ligorium, lex

solos habituatos; at vero, iuxta Gousset, alios quoque respicit. Iuxta S. Ligorium plurium mensium probatio sufficit; sed, iuxta Gousset, in pluribus circumstantiis probatio valde diuturnior exigitur. Iuxta S. Ligorium, seclusa probatione, signa plus quam extraordinaria desiderantur; sed iuxta De Varceno signa simpliciter extraordinaria sufficiunt. Plures innuunt, legem ad solum Subdiaconatum referri; alii autem firmissime docent quod ad Diaconatum quoque et Presbyteratum (atque a fortiori Episcopatum) extenditur. Pro casu, in quo Ordinandus sine infamia ab Ordine suscipiendo abstinere nequeat, plures censent legem subsistere non obstante infamia; alii autem dicunt subsistere quidem quoad Confessarium qui nunquam absolutionem concedere poterit; non vero quoad Ordinandum, quem non damnant si tunc cum sola contritione Ordines suscipiat. Adde quod non conveniunt in principiis; alii enim censent legem esse positivam et non naturalem; alii vero docent esse naturalem et non positivam. Denique aliqui censent legem esse immutabilem; alii vero non; et docent legem ipsam aetate nostra mutationem do facto subisse maioremque rigorem exigere; unde *Ephemeris Il Monitore Ecclesiastico* (Vol. III. p. II. pag. 118) dicit: « Nelle « condizioni dei tempi in che versiamo, a noi pare trovarsi « delle ragioni speciali perchè in questa materia si abbia piuttosto a stringere di più ».

Dixi *incohuerentiis evidentissimis laborant*, Enimvero fere omnes ad solum casum habituati (qui nempe quinquies vel amplius opere externo singulis mensibus peccare soleat) legem istam restringunt; sed simul talia adducunt argumenta, quae, si quid probarent, valde latius probarent. Quod hoc verum sit de argumentis a S. Ligorio adductis, satis patet ex supradictis. Sed idem est de argumentis, quae ab aliis adducuntur. Sic, v. g., primum est quod ab huiusmodi habituatis magna scandala in posterum valde pertimesci debent. At vero si periculum istud adest in iuvene qui quinquies in mense solitarie peccat; nonne adesse poterit etiam in eo qui rarius eodem modo peccat? Imo nonne valde maius erit hoc ipsum periculum in illis iuvenibus qui solitarie nunquam peccare solent, sed erga mulieres valde tentari incoeperint, quamvis hucusque solum unica vice ceciderint, aut leviter dumtaxat cum iisdem liberiores fuerint?

Dixi *confusione magna laborant*. Sic, v. g., S. Ligorius modo dicit, exigi probationem longi temporis, modo dicit sufficere si Ordinandus aliquandiu se continuerit; prius autem nullam probationem exigi dixerat (ut mox videbimus). Idem

S. Ligorius modo dicit quod Ordinandus in probatione ista debet de facto evadere depuratus, et modo dicit sufficere si ad pravam habitum extirpandum operam dederit.

TERTIA ratio est, quia si lex huiusmodi subsisteret, de ea (quum agatur de casu adeo practico), etiam antequam S. Ligorius dissertationem suam in lucem ederet, debuisset esse notitia in Ecclesia; repugnat enim quod per 18 saecula ignota remanserit. At vero non solum de ea nulla notitia aderat: sed, quum quaestio ista prius apud Iansenistas (quibus semper in more fuit sub specie boni ruinam Ecclesiae quaerere), et dein (tempore S. Ligorii) apud quosdam Sacerdotes Neapolitanos suborta fuerit; tum celebris Auctor operis cui titulus *Istruzione per i Novelli Confessori* (nempe Giordanini), tum communis Sacerdotum opinio, tum ipse Summus Pontifex Benedictus XIV, imo (quod mirum satis videbitur) ipse S. Ligorius contra huiusmodi legis existentiam apertissime steterunt.

Reapse Giordanini (l. c. p. II. c. III) scripsit: « Oggi non « vi è alcuna legge diretta, nè divina, nè umana, che vieti « d'ordinarsi, precisamente per essere uno abituato nella la- « scivia o altr' occulto peccato... Ma bensì può dubitarsi per « conto della legge naturale.... A noi pare che, stando nella « legge naturale sola, se l'Ordinando crede sinceramente ed in « buona coscienza di poter con la grazia di Dio e la propria « cooperazione, viver casto e *disfarsi dei mali abiti*; e insieme « ha di presente una leale volontà di far tutto ciò che a giudizio « suo e del discreto Confessore si stima necessario e opportuno « per la sua emendazione, egli si può promuovere, e il Con- « fessore non glielo può interdire ». Ad determinandum autem quandouam iudicium de emendatione futura efformari iam non possit, dicit ab antiquitate et intensitate habitus regulam sumi debere (*se il mal abito sia molto antico o intenso*). Id autem (uti patet) recidit in casum, a quo me praescindere fateor.

Quoad communem Sacerdotum opinionem, scripsit Tannoia (Vita di S. Alfonso L. II. c. 38): « Correva la massima, che « essendo taluno disposto per lo Sacramento della Penitenza, « lo era ancora per quello dell' Ordine ».

Quoad Summum Pontificem Benedictum XIV, audiantur haec eius verba (De Syn. L. XI. C. II): « Nullam suppotere gene- « ralem regulam quae in huiusmodi casibus indistincte ab eo « (Confessario) adhiberi valeat ».

Denique quoad S. Ligorium, ipse adeo longe abfuit ab huiusmodi lege recognoscenda, ut Giordanini (qui vi legis natu-

ralis casum praedictum, ut supra, excipiebat) nimis rigidum
 fuisse existimaverit. En S. Ligorii verba: « An possit absolvi
 « Ordinandus, qui habitum contraxit lasciviae, et statim post
 « poenitentiam sine experientia continentiae velit Subdiacona-
 « tum suscipere? Negat Habert (*Rigoristarum primipilus*) De
 « Sacr. Ord. p. 3. c. 3. r. 3. Et probat ex 1. Tim. 3, ubi Apostolus
 « loquens de Diaconis dicit: *Hi autem probentur primum et*
 « *sic ministrent*. Probat etiam ex SS. Patribus, et Conciliis,
 « signanter ex Carthag. 4. Can. 88, ubi: *Ex poenitentibus,*
 « *quamvis sit bonus, Clericus non ordinetur*. Et dicit Habert
 « non sufficere experimentum unius anni, quo poenitens a mor-
 « tali abstinerit, sed requiri ut Ordinandus sit a terrenis af-
 « fectibus expurgatus. Ita loquitur Habert, et ratione consilii
 « certum est bene loqui: sed ratione praecepti verius dicendum
 « cum quodam Authore neoterico (in libro Romae edito, cui
 « titulus: *Istruzione per i novelli Confessori*), hoc fuisse de
 « prisca disciplina Ecclesiae; sed hodie NULLAM EXTARE LEGEM
 « VETANTEM AD ORDINEM PROMOVERI POENITENTES, SINE PRAELAU-
 « DATAE VITAE EXPERIMENTO. Et probatur 1º ex Cap. Quaesitum
 « De Temp. Ord. ubi Gregorius IX respondit: *Qui per reatum*
 « *adulterii, periurii etc., si crimina notoria non fuerint, non*
 « *debent hi (praeter reos homicidii) post poenitentiam in iam*
 « *susceptis vel suscipiendis Ordinibus impediri*. Probat 2º ex
 « Cap. Fraternalitatis dist. 34, ubi petebatur, ut quidam, qui
 « post mortem uxoris habuerat filios de ancilla (in *Subdiacono-*
 « *natu*), potuisset promoveri ad Diaconatum? Annuit Pelagius
 « Papa, *conscendens temporum tunc praesentium defectui*,
 « ut ibi exprimitur. Probat 3º ex Tridentino Sess. 23 de Ref.
 « c. 13, ubi non requiritur ut promoveantur ad Subdiaconatum
 « qui continentiam actu servaverint; sed *qui sperent, Deo au-*
 « *thore, posse se continere*; verba Concilii. Hinc recte conclu-
 « dit praefatus Auctor, non esse interdicendam susceptionem
 « Ordinum peccatori, qui vere poenitens vere proponat respi-
 « scere et media opportuna adhibere. Quod autem (N. B.)
 « Auctor subiunxit, nempe nullatenus absolvendum quidem,
 « qui velit ordinari, et non ferme credat continentiam servare
 « posse; quamvis enim, inquit, hic capax sit Sacramenti Poe-
 « nitentiae, non tamen est capax Sacramenti Ordinis, et ideo
 « ut indispositus absolvi nequit; nec etiam hoc mihi arridet:
 « nam licet hic fragilitatem suam expertus dubitet de perse-
 « verantia, attamen, cum efficaciter proponat emendationem.
 « et media adimplere, bene fundate potest sperare resipiscen-

« tiam, et proinde iuxta Concilii oraculum, ut supra, sperando
 « continentiam, Ordinem suscipere. Alias, etiamsi nollet hic
 « Ordinem suscipere, teneretur ex praecepto nubere, quod nemo
 « dicit » (Adnot. ad Busembaum Tr. 1. C. 2. Not. 3. col. 598.
Quaeres hic 3°).

Observari potest etiam quod, fatente ipso S. Ligorio, lex.
 ut obliget, debet esse certa, clara et manifesta. Quomodo au-
 tem talis erit, si de illa per tot saecula nulla notitia adfuerit :
 imo si. praeter alios, ipse Summus Pontifex, necnon et ipsemet
 S. Ligorius, illam non adesse positive iudicaverint?

VIII.

Demonstravi autem in citato libro, quod etiam plures Theo-
 logi primi subsellii, qui post S. Ligorium scripserunt, de hu-
 ius legis existentia ad minus valde dubitarunt. Tales sunt
 Ballerini, Gury, et Scavini. De primis duobus in testimonium
 adduco ipsas *Indicias Alphonsianas*, quae (Vol. 2. pag. 436)
 dicunt: « Iudicio itaque clarissimorum Scriptorum (Gury et
 « Ballerini). eiusmodi est praesens quaestio, de qua aequo iure
 « hinc inde disceptari possit ».

IX.

Et notandum quod doctrina, quae legem istam (prout a
 S. Ligorio exponitur) non recognoscit. quodam modo dici
 potest doctrina Romana. Habet enim suffragium Summi Ponti-
 ficis Benedicti XIV. Romae pariter evulgata fuit a Giordanini
 cumque idem Summus Pontifex. agens de hac ipsa doctrina,
 valde laudavit. Gury et Ballerini Romae pariter in Collegio
 Romano docuerunt. et (approbante Magistro sacri palatii) pro-
 pria opera in lucem ediderunt.

X.

Nihilominus Ephemeris, cui titulus *Il Monitore Ecclesiasti-*
co hanc ipsam doctrinam (Vol. III. p. II. pag. 118) valde da-
 mnosam, deplorandam atque intolerabilem iudicavit ; et nunc
 dicit. apud se vendi libellum Auctoris anonymi, cui titulus
 « De Clerico proxime sacris ordinibus initiando etc. », qui a
 principio usque ad finem passim eadem repetit, et ruinam
 eandem proclamat et magis magisque deplorat. Dicit. v. g. :

« Vae Clericorum disciplinae! Vae castigatis ac imbutis pietate moribus qui in Seminariis florescunt, si sacrorum Alumni talia ediscerent, quae a Berardio in hac disquisitione traduntur! Quanta irruerent inter eos mala! Et nescio quomodo ecclesiasticae virtutis staret aedificium, si tam lata, imo latissima panderetur via cunctis non iniquissimis, Sanctuarii septa ingredi cupientibus. Nonne intrarent oves et boves et forte simul bestiae sylvae? Nonne hoc prorsus idem esset ac portas et fenestras aperire, unde non solum pastores, sed et latrones ingrederentur ad gregem Dei mactandum ac perendum? Quanta caedes animarum! Quot pastores lupi fiunt! Quot scandala! Quot oves necatae etc. etc.!»

XI.

Praeterea dictus Anonymus de irreverentia contra S. Ligorium me accusat, eo quod dixerim eius argumenta in facti specie non valere; et addit me esse satis reprehensibilem, eo quod, agens in genere de operibus S. Ligorii, dixerim S. Doctorem aliquando errasse; eius autem errores, si manifeste cognoscantur, neque adoptari, neque defendi posse.

XII.

Dicit denique quod, lumine divino implorato, plurimorum tum scientia tum experientia tum etiam dignitate excellentium exquisitis sententiis, et acceptis (tamquam de opere non solum utili sed sancto) adhortationibus, ad hoc tandem devenit consilium, ut meae doctrinae ederet confutationem; colligendo nempe argumenta praecipua (quae in Opere cui titulus *Praxis Confessariorum* adduxi) eaque confutando (pag. 4 et 28).

Confutationem istam quum ego legerim, responsione esse opus non duxissem, nisi circumstantia quae publicam existimationem Anonymi libello comparavit, intervenisset. Ne itaque meo silentio veritas detrimentum patiatur, iterum calamum sumo, et respondeo.

XIII.

Claritatis gratia recolendum, quod mea thesis est sequens: *Non constat de lege, quae Ordinandum, a quolibet pravo habitu etiam occulto non adhuc de facto per temporis experien-*

tiam depuratum, a Sacris Ordinibus Subdiaconatus, Diaconatus et Presbyteratus suscipiendis, eo rigore quo S. Ligorius loquitur, prohibeat. Speciatim autem de dicta lege non constat si ex una parte peccata complicem non habeant; et ex alia habitus sit parum intensus; maxime vero si non de Subdiaconatu, sed de aliis sacris Ordinibus agatur.

Hic itaque argumenta singula quibus ad hanc thesim probandam in dicto Opere usus sum, simulque Anonymi exponam confutationes. quibus mea responsa (prout opus erit) dabo.

XIV.

Argumentum primum. Dicta lex tempore S. Ligorii tamquam certa et manifesta non habebatur: quandoquidem (ut supra dicebam) Giordanini, Benedictus XIV, communis Sacerdotum opinio, et ipse S. Ligorius (dum primitus de hac quaestione locutus fuit) contra sentiebant (Vide *Praxis* n. 1193-1204).

Anonymi confutatio. Quoad opinionem tunc communem, nihil. Quoad S. Ligorium, nihil. Quoad Giordanini, nihil pariter opponit, imo expresse dicit: « Giordanini thesim seu praxim illi « similem quam Berardius tradit et ipse tradebat ». Oppositionem itaque ad Benedictum XIV restringit. Quanti valeat audiamus. Benedictus XIV (ait Anonymus pag. 17) non recessit a S. Ligorio; unicam quippe S. Ligorius ponit exceptionem (nempe compunctionis adeo extraordinariae et vehementis, quae pro commendatione iam peracta haberi debeat); et Benedictus XIV hanc unicam pariter ponere intendit exceptionem, dum dixit: « Nul-
« lam vero suppetere generalem regulam, quae in huiusmodi
« casibus *indistincte* ab eo adhiberi valeat. Quare non aliud
« consilium eidem adhiberi posse censemus, quam ut omnia per-
« sonae, rerum, et casuum adiuncta diligenter inspiciat et ma-
« ture perpendat ». Quid tibi videtur, sapiens lector, de assertionem ista? Dixissetne Benedictus XIV ut Confessarius omnia tum personae, tum rerum, tum casuum adiuncta inspiciat, atque perpendat, et quidem diligenter atque mature, si reapse casum unicum et quidem iam per se primo intuitu luculentissimum excipere intendisset? Nonne Anonymus noster, talia asserendo, Benedictum XIV tamquam sensu communi carentem traducit?

Dicit deinde quod Benedictus XIV ita locutus fuit, quia in hac quaestione, potius quam theologum, canonistam agebat. Quid sibi velit diutius istud vix percipio. Pontifex loquebatur de casu conscientiae; loquebatur de munere Confessarii quoad

absolutionem sacramentalem dandam vel non dandam in casu : loquebatur iuxta principia theologica ex Rituali, ex S. Carolo Borromaeo, ex S. Francisco Salesio, et ex Card. De Lugo (quos omnes citat) excerpta. Quid est itaque quod non tanquam theologus, sed potius tanquam canonista locutus fuerit? Et si etiam Summus Pontifex existimasset quaestionem istam principiis iuris canonici resolvi posse, quid inde? Nonne etiam S. Ligorius in hac ipsa quaestione sacris canonibus usus fuit? An vero fas est Canonistis perperam quaestiones resolvere? Quod interest, non equidem est cuius naturae, bene vero cuius valoris principia sint; et an recte an vero perperam ex iisdem consequentiae deducantur.

Dicit denique quod tunc temporis S. Ligorius multos habebat inimicos, et quod hac de causa Summus Pontifex noluit in favorem illius apertum iudicium proferre. Resp. Si agitur de lege certa, clara et manifesta (quam S. Ligorius exposuit); si agitur (inquam) de lege quae in divinis litteris, in sacris canonibus, et in ipso concilio Tridentino luculenter prostat; nonne iniuria maxima Summo Pontifici irrogatur dicendo, quod, propter metum inimicorum S. Ligorii, apertum iudicium in illius favorem proferre noluerit? Nonne enim sic legem claram et manifestam obnubilasset, et legem certam esse incertam significasset? Adde quod legem ipsam adesse (proût a S. Ligorio exponitur) prorsus denegavit (ut supra vidimus); et sic ipse summus Pontifex mendax extitisset, et scienter publicum mendacium promulgasset. Praeterea si doctrina huius legis existentiae opposita esset non solum falsa et omnino improbabilis, sed etiam (prout adversarii authumant) damnosissima, pestilentissima, et omnino intolerabilis; nonne Summus Pontifex, illam (sicut apud Giordanini prostat) exponendo, et ne verbum quidem in contrarium dicendo, imo illam (prout supra) tenendo, et Auctorem laudando, supremi muneris sui proditor extitisset? Dixi *Auctorem laudando*; et en sua verba: « Prodiit hic Romae liber inscriptus *Istruzione etc.* cuius Auctor « satis peritus et in administratione Sacramenti Poenitentiae « apprime versatus docet etc. »

Confutatio itaque primi argumenti a me adducti ad quid reducitur? Lectores iudicent. Veniamus ad secundum.

XV.

Secundum argumentum. Auctores primi subsellii, etiam post tempora S. Ligorii, de huius legis existentia ad minus dubitarunt. Tales sunt Ballerini, Gury, et ipse Scavini (Vide documenta in *Praxi* n. 1205 - 1213).

Anonymi confutatio. Quoad Ballerini, nihil. Quoad Scavini nihil pariter Anonymus noster obiicit. Ad solum Gury itaque confutationem restringit. Audiamus :

Dicit (pag. 19) praetereundum non esse quod cl. Gury in op. Cas. Conse. n. 826 cum S. Ligorio concordat. At vero id ego non iam praeterivi, sed ingenue fassus fui. Dixi autem 1° quod Gury in alio eiusdem operis loco, de veritate doctrinae S. Ligorii dubitat. Dixi 2° quod in Compendio (II. n. 718) iterum palam facit se de eadem dubitare; modo enim mere historico illam exponit, et postquam studiose procuraverit ostendere se in hoc puncto cum S. Doctore nihil habere commune, subiungit, alios cum S. Ligorio non convenire. Ad haec quid Anonymus?

Contra primam assertionem nihil omnino opponit. Concedit ergo quod Gury reapse dubitaverit; et hoc ad meum scopum satis esset.

Circa secundam, pariter non negat Anonymus noster quod Gury iterum dubitaverit.

Ad quid itaque, quaeso, reducitur confutatio ista? Carpit (pag. 18) id quod mere ad abundantiam dixi; quod nempe Gury studiose procuraverit ostendere se in hoc puncto cum S. Ligorio nihil commune habere. At vero haec ipsa censura (caeteroquin ad scopum inutilis) ineptissima est; quando enim Gury cum S. Ligorio aut aliis Auctoribus quibuslibet sententiam vel opinionem communem habet, id semper indicare solet; illam nempe aut exponit nomine proprio (dicendo, v. g. : *Respondeo affirmative etc. S. Lig. , Lugo etc.*), aut probabilem vel probabiliorē declarat (dicendo, v. g. : *Affirmant probabiliter S. Lig. , Lugo etc.*). In casu nostro e contra cavet ne quidquam huiusmodi dicat; sed mere ait : *Respondet S. Ligorius etc. Ex eius igitur sententia etc.*; qua sententia relata, illico subdit : *Alii tamen aliter sentiunt.*

Patet itaque quod etiam confutatio secundi argumenti nihil prorsus valet. Veniamus ad tertium.

XVI.

Tertium argumentum. Ratio deducta a S. Ligorio ex Sacris Litteris valida non est (Vide probationes in *Praxi* n. 1214).

Anonymi confutatio. Nihil.

XVII.

Quartum argumentum. Ratio, quam S. Ligorius a sacris canonibus et speciatim a Concilio Tridentino deducit, non est ad rem; hi enim canones ad Episcopos, non vero ad Ordinandos eorumque Confessarios diriguntur. (Vide probationes in *Praxi* n. 1216 - 1219).

Anonymi confutatio. Dicit (pag. 15) 1° quod finis legis currit etiam pro Ordinandis. Respondeo: Finis legis non cadit sub lege.

Dicit 2° quod positiva Ecclesiae lex respicit etiam occultas Clerici dotes. Respondeo: Hoc gratis asseritur, et (excepto homicidio, quod ex lege positiva Ordinum susceptioni obstat quamvis sit occultum) falsissimum est.

Dicit 3° quod Ecclesia non poterat iubere Episcopos iudicare de internis, et proinde circa interna fecit legem quae Confessarios obligat. Respondeo: Ubinam quaeso, lex ista invenitur?

Dicit 4° Si Ecclesia legem istam non fecisset, hypocritis favisset. Respondeo: Ergone ex eo quod quis occulte labitur, hypocrita est? Nunquid, ut quis non sit hypoerita. oportet ut in platea peccet?

Dicit 5° Si lex ista non adesset, tunc ad Ordines promoverentur nefarii plurimi, qui Ecclesiam in ruinam conicerent; et sic portae inferi contra Ecclesiam ipsam praevalerent; quod equidem, ex ipso oraculo divino, esse nequit. Resp. Quis non videt exaggerationem? Quum Episcopi vigilare et inquirere strictissime teneantur, ne vel unicus nefarius ad Ordines accedat; iam ex hoc ipso quomodo pertimescendum erit quod nefarii numero adeo magno Sanctuarium ingrédiantur, ut portae inferi contra Dei Ecclesiam praevaleant eamque e mundo auferant? Utique contingere potest quod (non obstante Episcoporum vigilantia) aliqui nefarii, qui vere futuri sint Ecclesiae damnosi, ad Sacros Ordines promoveantur; sed, si etiam exstaret lex obligans Confessarios ad differendam absolutionem, donec Ordinandus aliquandiu operam dederit ad pravam habitum extirpandum (ut ait S. Ligorius); nunquid periculum huiusmodi elimina-

tum esset? Adde quod pro casu in quo magnum futuri scandali periculum vere subsisteret, ipsa lex naturalis susceptioni Ordinum forsitan obstare posset; et casus iste est prorsus extra hypothesim de qua ego loquor, ut pluries dixi *.

Concludendum est itaque quod etiam confutatio quarti argumenti insulsissima est.

XVIII.

Quintum argumentum. Ratio, quam S. Ligorius ab ipsa Ordinis Sacri dignitate deducit, non eo usque valet ut Clericus qui identidem occulte labitur (prout supra explicatum est) de sacrilegio inensari debeat, si Ordinem Sacrum (praemissa confessione) suscipiat. (Vide *Praxis* n. 1220).

Anonymi confutatio. Nihil; nisi forte pro confutatione accipi debeant ea, quae circa D. Thomam n° sequenti exponuntur.

* Loquendo speciatim de Tridentino, dixi (n. 1213): « Verba Tridentini continent quidem veram legem quoad testimonium et inquisitionem (si haec necessaria sit) circa mores et exteriorem vitae honestatem Ordinandorum; sed quoad *conspicuitatem* et *senectutem* in pietate aliisque virtutibus *praeclari- bus*, regulam potius et monitum. Episcoporum interpretationi et prudentiae relictum, continent. Ita profecto rem hanc intelligunt Episcopi passim; et Canonistae dicunt quod morum improbitas, non vero quod defectus *eximiae* virtutis, Ordinationibus obstat. Hinc rectissime dixit Giordanini: *Nel testo citato non ammettiano che si contenga precetto, ma solo un' avviso, o regola prudenziale* ». Et revera (speciatim ubi magna Ordinandorum penuria adest) Episcopi passim ad Sacros Ordines admittunt eos quoque, qui modo illos gradus scientiae, quos Tridentinum indicat, non habent; et modo neque *conspicui* neque *senes* in virtutibus sunt; et aliunde nunquam auditum est quod pro defectibus huiusmodi a S. Sede dispensationem petiverint. Nunquid ex ignorantia; nunquid ex malitia Episcopi sic procedunt? Notas huiusmodi Episcopatus Catholico inuendas esse non credo; et potius dici debet quod consuetudo est optima legum interpres.

At vero me hoc etiam in puncto confutare intendit Anonymus noster (pag. 16). *Aggiamos*.

Dicit 1. Ecclesiam facere et Theologos destruere leges. Resp. Antequam Theologi de hac destructione incusentur, probandum esset quod, non obstantibus supradictis animadversionibus, de vera lege agatur.

Dicit 2. Monita Concilii Oecumenici non ita esse parvificiendi ut pro senectute in virutibus inolescens iuventa (qua populis innumera damna parantur) acceptetur. Resp. Illic quoque Anonymus noster transit ad casum de quo ego non loquor. Praeterea monita ista non respiciunt Confessarios; bene vero Episcopos, qui certe monitis fidem prudentem respectum habere debent.

Sextum argumentum. S. Ligorius recurrit ad sequentes D. Thomae textus.

I. « In divino omni non est audendum aliis ducem fieri, nisi si secundum omnem habitum suum factus sit *Deoformissimus* et *Deo simillimus* ». (Suppl. XXXVI. 1).

II. « Ad idoneam *executionem* Ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur *bonitas excellens* » (Suppl. XXXV. 1. ad 3).

III. « Ordines Sacri praexigunt sanctitatem...; unde pondus Ordinum imponendum est parietibus iam per sanctitatem desiccatis » (2. 2. 189. 1. ad 3).

Quoad primum textum, dixi D. Thomam loqui de sola congruentia et quidem hyperbolica.

Quoad secundum, dixi D. Thomam loqui pariter de sola congruentia; notissimum enim est quod ad licitam Ordinum *executionem* (quamvis de ipso sacrosancto Missae sacrificio agatur) solus status gratiae sufficit.

Quoad tertium, dixi D. Thomam loqui de Episcopis, qui non nisi probatos ordinare possunt.

Enimvero S. Thomas respicit rem hanc in complexu: respicit nempe Ordinandorum dotes non solum quatenus ex stricta et gravi obligatione ab Ordinandis ipsis praestari, sed etiam quatenus ab Episcopis exigi debent.

Quoad solos Ordinandos, ex D. Thoma haec duo dumtaxat clare eruuntur, nempe 1° exigi sub gravi statum gratiae dum Ordines suscipiunt; dicit enim: « Mortaliter peccat qui cum conscientia peccati mortalis ad Ordines accedit » (Suppl. XXXVI. 1); 2° exigi etiam sanctitatem habitualement. Sed hoc intelligi debere ex sola congruentia, aut de solis bonis moribus externis, aut (uno verbo) non ita ut quilibet habitus occultus (etiam in gradu remisso) Ordinum susceptioni sub gravi obstet; patet tum quia dicit, eandem sanctitatem exigi quoque ad exercitium Ordinis; tum quia etiam pro Ordinibus minoribus eandem sanctitatem exigit. Quis autem dixit unquam quod dictus habitus occultus (secuta confessione) aut exercitio Ordinis aut susceptioni Ordinum minorum obstet? (Vide *Praxis* n. 1221. 1222).

Anonymi confutatio. Miratur Anonymus quod ad verba D. Thomae exigentis ut Ordinandus sit *Deoformissimus et Deo simillimus* dixerim S. Doctorem loqui de sola congruentia et

quidem hyperbolica. Miratur pariter quod dixerim D. Thomam ex sola congruentia exigere *bonitatem excellentem* ad exercitium Ordinis; quum notissimum sit (ut supra innuebam) quod ad ipsum divinissimum Missae sacrificium celebrandum (loquendo de stricta obligatione) solus status gratiae, praevia (si opus sit) confessione, sufficit. Miratur (inquam) Anonymus noster quod absque ulteriori demonstratione sic dixerim, et ait (pag. 21): « Facilis sane methodus controversias dirimeadi! » Indicet autem lector an res huiusmodi maiori demonstratione indigeant, et quid de Anonymi nostri admirationibus sentiendum sit.

Quum autem dixerim quod verba D. Thomae: *Pondus Ordinum imponendum est parietibus iam per sanctitatem desiccatis* ad Episcopos, non vero ad Confessarios, referuntur; Anonymus (pag. cit.) reponit quod, si est de munere Episcopi, erit quoque de munere Confessarii indicare Ordinandos, eosque a Sacris Ordinibus repellere, si, ipsius iudicio, parietes per sanctitatem non satis desiccatae esse videantur.

Resp. Nego consequentiam. Ex eo enim quod Episcopis non sequitur quod etiam singulis Confessariis Ecclesia munus momentosissimum iudicandi Ordinandos dare debuerit, et reapse dederit. Hoc profecto Ecclesia non fecit; et merito. Non desunt in Orbe Catholico aliqui Episcopi, qui, non obstantibus bonorum omnium lamentationibus et contra aliorum Episcoporum praxim universalem, adeo rigidi sunt in interpretando gradu sanctitatis qui in Ordinandis exigitur, ut vix unquam invenient cui manus imponant. Innumerae Paroeciae interim sunt sine Sacerdote, et innumeri Christifideles moriuntur sine Sacramentis: sed ipsi in proprio systemate lacrymandum in modum firmissimi inmanent. Si autem haec accidunt in aliquibus Episcopis, qui sapientia et prudentia magna insigniri praesumuntur: quid, quaeso, expectandum esset si Ecclesia auctoritatem et onus iudicandi Ordinandos circa hunc ipsum sanctitatis gradum (qui certe pro variis circumstantiis prudentissime considerandis variis esse poterit) omnibus et singulis simplicibus Confessariis commisisset? Praesciundo etiam ab ignorantia magna plurimorum, notandum est quod Confessarii innumeri ad rigorismum inclinant. Nationes integrae intolerabili rigorismo adhuc infectae sunt. Imo non desunt Auctores etiam probatissimi qui hoc in puncto talia principia proponunt, ut, si Confessarii illis insisterent, vix ullum inveniunt cui ascensum ad Ordines (non obstante approbatione Episcopi) concedere possent. Et profecto, si quilibet Ordinandus sanctitate ita conspicua atque praecel-

lenti exornari debet, ut sit Deiformissimus et Deo simillimus; idque *non iam ex congruentia dumtaxat sed ex vera obligatione*; nonne iam eo usque procedimus ut Ordinandi possint videri per sanctitatem nunquam satis desiccati; et Confessariis iam quemlibet a Sacris Ordinibus excludere integrum sit? Merito itaque Ecclesia, quae, onerando gravissime conscientiam Episcoporum, in substantia hac in re iam providit, ab extendenda sua lege ad Confessarios abstinuit; huiusmodi enim extensio certo certius magis malum quam bonum produxisset.

Observari potest etiam quod, si D. Thomas in textibus expositis de vera lege obligante etiam Confessarios intelligendus esset, iam ipse S. Ligorius (qui eosdem textus affert) cum illo non concordaret. Nunquid enim, eo quod consuetudinarius *aliquandiu* (ut ille dicit) *operam dederit ad pravorum habitum extirpandum*, iam parietes erunt per sanctitatem desiccatae? Nunquid iam bonitate habitualiter excellenti praefulgebit? Nunquid iam Deiformissimus et Deo simillimus erit?

Concludendum est itaque quod etiam confutatio sexti argumenti nullam soliditatem habet.

XX.

Argumentum septimum. Doctrina S. Ligorii in auctoritate Theologorum qui ipsum S. Doctorem praecesserunt, solidum fundamentum minime habet (Vide probationes in *Praxi* n. 1223).

Anonymi confutatio. Nihil.

XXI.

Argumenta hucusque recensita rationes, quibus S. Ligorius innititur, respiciunt. Non obstantibus itaque praetensis Anonymi nostri confutationibus, argumenta quae, ad demonstrandas infirmas et non convincentes eiusdem S. Doctoris rationes, ego adduxi, invulnerata et in toto suo valore remanent; unde repeto quod argumenta omnia quibus S. Ligorius suam sententiam probare nisus fuit, meo sensu, soliditate carent et nihil evincunt.

Sed Anonymus noster haec ipsa verba carpit, et dicit (pag. 5) « quod in tantum Sanctae Ecclesiae Doctorem fortasse irreverentiam sapiunt ». At vero, postulo: Nunquid S. Ligorius infallibilitate gaudebat? Nunquid in eius operibus nulli errores inventi sunt, aut nunquam inveniri poterunt? Nunquid reverentia erga

S. Doctorem omnino exigit ut nullum eius dictum ad trutinam ab aliis Theologis revocetur; vel ut, erroribus detectis, taceatur: imo errores ipsi pro veritate tradantur, et sic perpetuentur?

Postquam autem per transennam dixerim, certissimum esse quod in operibus S. Ligorii aliquis error inveniri potest et reapse invenitur, subiunxi: « Nunquid de scientia, de veritate » et de lege Dei benemerentur ii qui S. Ligorii sententias docent » etiam ubi manifeste erravit? Creduntne quod Ecclesia, approbando doctrinam S. Ligorii, definierit, nullos errores in eius operibus adesse aut in posterum reperiri posse? Errore autem iam satis superque cognito, creduntne quod Ecclesia facultatem illum inoffenso pede sequendi et docendi concedere potuerit, aut reapse concesserit? »

Evidentissima sunt ista. Nihilominus noster Anonymus dicit: « Quae verba quomodo approbari possint ignoramus; quin imo » satis reprehensibilia iudicare necesse erit » (!!).

Nunc procedamus ad alia argumenta, quibus probavi quod rationes, non a S. Ligorio sed ab aliis adductae, rem pariter non evincunt. Sit itaque

XXII.

Argumentum octavum. Falsum est quod Ordinandus de quo loquimur, contra charitatem erga se ipsum (nempe propter periculum grave sacrilegiorum futurorum) mortaliter peccet. Enimvero

1. Ut periculum istud evanesceret, oporteret ut Ordinandus vel (depositis vestibis sacris) ad saeculum rediret; vel probationem vere ad hunc effectum sufficientem prius praestaret. Sed ad primum teneri nequit propter rationes, quas in *Proxi* n. 1225 adduxi, et speciatim quia facile incideret in Syllam dum vellet vitare Carylhim: quia scilicet (ut n. 597 et 1225 explicavi) in saeculo aliis periculis et probabilissime valde maioribus obviam iret, maxime si uxorem ducere nequirit aut nollet (ad id enim non tenetur). Peccata enim saecularium (maxime si coelibem vitam ducant) gravitate quidem minora (quamvis et hoc non semper), sed multitudine valde maiora esse solent. Praeterea saeculares multa aliarum specierum peccata et scelera facile committunt, quae in personis ecclesiasticis rarissima sunt. Denique saeculares (maxime hodie in plurimis locis) post peccatum de poenitentia non cogitant, et plurimi ne in Paschate quidem ad confessionem accedunt, atque facillime ipsae fidei

et Religioni prorsus valedicunt; Ecclesiastici autem e converso solent valde frequentius ad confessionem accedere, et extreme sceleratus erit Sacerdos, qui Missam in peccato mortali (maxime ex consuetudine et quolibet dimisso confessionis usu) celebraturus sit. Quoad secundum, observari debet quod, ad eliminandum dictum futurorum lapsuum periculum, ordinario probatio aliquorum mensium insufficientissima esset; sed probatio vere diuturna, et quidem sine lapsibus interpolatis, exigere-tur; et sic (si logici esse velimus) Rigoristarum systema (a quo Theologi cum S. Ligorio communiter abhorrent) adoptare deberemus.

2. Grave huiusmodi periculum adest quoque in multis aliis, qui stricte loquendo non sunt habituati, sed solum ter vel bis in mense, aut etiam rarius, cadere solent; unde doctrina Adversariorum etiam ad non habituatos extendi deberet. Exemplum habes in iuvene, qui, quamvis sit procul ab omnibus occasionibus in Seminario, atque multis necessario fulciatur spiritualibus subsidiis; nihilominus, eo quod indolem ad venerem valde proclivem habeat, et fortasse paullo otiosior atque tepidior sit, interdum cogitatione, et interdum opere cadit. Nonne enim valde timendum esset, ne postea futurum sit, ut in saeculi occasionibus, et maxime crescente post annum trigesimum (uti solet) vi venerea, magis magisque cadat?

3. Mortale peccatum contra charitatem erga seipsum interve-niret non solum suscipiendo Ordinem Sacrum, sed etiam votum castitatis vel professionem religiosam emittendo; quod tamen negatur a De Lugo, et ab ipso S. Ligorio, qui etiam D. Thomam ita sentire dicit. En sua verba: « Si *quicumque alius* ha-
« bituatus in lascivia, sed iam satis dispositus ad absolutionem,
« vellet statim *sine experientia* emittere votum castitatis, cur
« non poterit Confessarius eum statim absolvere?... Idque diserte
« confirmat D. Thomas (Opusc. 17. c. 5.) ubi quaerens an quis
« post diuturnam vitam in vitiis ductam possit vota Religionis
« profiteri? Respondet, non esse expediens magna onera homini-
« bus tenuis virtutis imponere. Si tamen (addit) mox conversi
« sponte propria voluerint manum mittere ad altiora, quis eos
« audebit arcere? » (L. VI. n. 75. Dices III).

Anonymi confutatio. Contra rationes istas apud Anonymum nostrum nihil video: nisi forte ultimam rationem infirmare in-tendat (pag. 19) dicendo 1. quod Lugo permittit quidem profes-sionem religiosam, sed praevia stabili continentia: 2. quod in Religioso periculum relabendi est minus. Sed prima obiectio

falsissima est; Lugo enim de necessitate dictae praeviae continentiae nullum verbum facit: imo expresse loquitur de casu in quo, non obstante Novitiatu et non obstantibus frequentibus confessionibus, relapsus (et quidem *frequentes*) perdurent; et credendum sit quod post professionem occasio peccandi (ex pravo habitu) perseveratura sit (Vide *Praxis* n. 1211). Quoad secundam objectionem, ego quoque dixi (n. 597) quod periculum relabendi (supposita aequali habitus intensitate), minus erit in Religioso quam in Sacerdote saeculari; sed hoc non impedit quominus etiam in Religioso, subsistentibus circumstantiis quae a De Lugo supponuntur, grave imo gravissimum sit. Pace itaque Anonymi nostri, auctoritas huius summi Theologi contra argumentum deductum a lapsuum futurorum periculo, iure optimo adduci potest. Illam profecto adduxit etiam Antonius Ballerini emunctae naris vir et inter alios nostri temporis Theologos facile princeps. Veniamus ad

XXIII.

Argumentum nonum. Ratio deducta ab obligationibus, quae suscipiuntur, et (plus vel minus) non adimplebuntur, valeret quidem si Ordinandus eas nullo modo adimplere posset, aut non haberet intentionem eas adimplendi; non vero si (prout in casu) easdem adimplere possit et velit; in hac enim hypothesis poterit quidem agi de consilio et de convenientia (iuxta illud: *Melius est nubere quam uri*); non vero facile de stricta et gravi obligatione (Vide *Praxis* n. 1226).

Anonymi confutatio. Nihil.

XXIV.

Argumentum decimum. Ex verbis Apostoli « Nec quisquam » sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron », si iuxta Sacros Interpretes, et iuxta ipsum Catechismum Romanum intelligantur, in favorem Adversariorum nihil concludi potest: de vocatione enim libere a legitimo Superiore peracta, quae cum ipsa sacra Ordinatione confunditur, accipi debent. Iure naturae autem, investigare et sequi divinam vocationem, quando agitur de electione status vel officii, (quoad subiectos eorumque Confessarios) est quidem de consilio, sed non de praecepto: unde Auctores, qui ante S. Ligorium scripserunt, inter requisita ad Ordinum susceptionem strictae necessaria hanc vocationem nunquam recensuerunt. Vide *Praxis* n. 1225.

Anonymi confutatio. Contra haec Anonymus noster dicit solum, vocem quidem (vocationis) esse novam; sed obligationem esse antiquam. At vero respondendum est, vocem esse antiquam, sed obligationem esse novam (noviter scilicet ab aliquibus Theologis cum S. Ligorio confictam). Iam inde enim a tribus saeculis Suarez (De Relig. Tom. III. L. v. c. IX. n. 9) scribebat: « Ipsemet Spiritus Sanctus, dum *necessitatem praecepti* non *imponit*, concedit licentiam homini *VOCATO* etc. ».

XXV. ●

Argumentum undecimum. Ratio, quae a periculo futurorum scandalorum et magni damni Ecclesiae ab aliquibus desumitur, pro hypothesis mea non valet. Vide *Præxis* n. 1228-1334 et 503 Dicent II.

Anonymi confutatio. Contra argumentum istud acerrime insurgit Anonymus, et dicit (ut supra innuebam) quod lata imo latissima aperiretur via cunctis non iniquissimis Sanctuarii septa ingredi cupientibus; et sic intrarent oves et boves et forte simul bestiae sylvae; idemque prorsus esset ac portas et fenestras aperire, unde non solum pastores sed et latrones ingrederentur ad gregem Dei mactandum ac perdendum (pag. 22); imo iam daretur portis inferorum quod praevalere possent in Ecclesiam Dei (pag. 16). Multas autem exclamationes et querimonias ingeminat, dicendo, v. g.: Quanta caedes animarum! Quot oves necatae! etc. etc.

At vero quis non videt exaggerationem? Profecto abyssus huiusmodi neganda est prorsus. Enimvero

1. Episcopi iure naturali, divino et ecclesiastico conscientiam gravissime oneratam habent, ne cuiquam manus imponant, nisi prudenter iudicaverint eum esse Ecclesiae utilem; unde prius inquirere debent de eius moribus etc. Quomodo itaque tam lata, imo latissima aperiri potest via cunctis non iniquissimis etc.? Quomodo intrare possunt in Sanctuarium omnes bestiae sylvae? Quomodo per portas et fenestras ingredientur latrones et lupi etc. etc.? Nunquid dormiunt Episcopi? Nunquid stupidi sunt? Nunquid credendum est quod proprias Dioeceses in ruinam conicere velint? Minime certe; et proinde (quavis Confessarii contra eos qui ab Episcopis iam approbati sunt nullo modo agerent) ruinam adeo horribilem nec ego pertimesco, nec quisquam sanae mentis pertimescere potest.

2. Non nego quod Confessarii possint etiam interdicere ascensum ad Ordines, si aliquis Ordinandus cum foeminis peccare sole-
ret, aut si aliis modis grave futurorum scandalorum periculum
vere subsisteret. Innumeris quippe vicibus protestatus sum, quod
casus huiusmodi extra meam hypothesim est.

3. Quum itaque agam solum de casu, in quo lapsus Ordina-
nandi sint prorsus occulti; et quidem, si adsit habitus, hic
sit in gradu remisso; iam manifestum est quod periculum fu-
turi scandali est valde remotum. Nunquid credit Anonymus
noster quod pericula etiam remota obstant?

4. Si ratione huius periculi interdicti deberet ascensus ad
Ordines in casu; iam a fortiori ei quoque interdicendus esset,
qui nullum pravum habitum haberet, sed valde tentaretur erga
foeminas, quamvis hucusque (v. g., in Seminario) nunquam
cum iisdem peccasset; maxime si aliqua vice desiderii consen-
sisset.

5. Observari potest insuper quod, si etiam ageretur de casi-
bus, in quibus Episcopus (si rem cognosceret) propter timorem
scandali futuri Ordinandum repellere teneretur; ex hoc non
sequeretur quod in casibus iisdem *omnibus et singulis* teneatur
quoque Ordinandus ab Ordinationibus abstinere. Obligatio enim
consulendi bono publico multo maior est in Superioribus (qui
ex officio ad hoc tenentur) quam in subditis; et multoties acci-
dit quod intuitu boni publici ad illa non tenetur subditus, ad
quae Superior quoad subditum ipsum tenetur. Sic, v. g., quis
dixerit quod publicus facinorosus teneatur se offerre Principi ut
laqueo suspendatur, eo quod Princeps laqueo illum suspendere
debeat?

XXVI.

Argumentum duodevimum. Ut Ordinandus Ordinis susce-
ptionem (ad finem praestandi prius emendationem effectivam)
procrastinet, contingere quidem potest quod Confessarius ex
munere medici ultra tempus Ordinationis, Ordinando ipsi abso-
lutionem differre valeat; sed casus iste (in quo scilicet dilatio
absolutionis tunc vere salutaris et expediens iudicari debeat)
rarus erit. Ratio est quia ex una parte, ut supra dicebam, ex
brevibus illis probationibus, de quibus Theologi recentiores cum
S. Ligorio loquuntur, ad scopum fere nihil obtinebitur; et ex
alia parte ut plurimum formidandum erit ne dilatio absolutio-
nis ultra tempus Ordinationis mala gravia productura sit; ut

nempe Ordinandi, etiam absolutione non recepta. Ordines suscipiant, vel in confessione peccata reticeant (*Praxis* n. 597. *Dicunt VI*). Si autem dilatio absolutionis tunc tamquam salutaris haberi nequiret: tunc Confessarius non solum inconsulte procederet, sed etiam veram iniuriam poenitenti (cacteroquin disposito et tali dilationi non consentienti) irrogaret: quae iniuria esset eo maior, quo maior recipiendi tunc Sacramentum Ordinis necessitas urgeret.

Anonymi confutatio. Dicit 1. Exigitur probatio talis ut malus habitus a bono iam superatus esse intelligatur (pag. 14): nec sufficit quod Ordinandus in altaris conspectu constitutus saniora cogitaverit: ita ut nihilominus timendum sit ne vetus homo quanto citius renascatur (pag. 7) Resp. Unusquisque videt quod (ad talem securitatem obtinendam) exigeretur probatio diuturna, sine lapsibus interpolatis, et talibus coniuncta circumstantiis corporalis macerationis et singularis poenitentiae, ut Confessarius omnino credere debeat quod poenitens ex motivis et causis a dilatione tum absolutionis tum Ordinis independentibus firmitatem illam ostendat; secus enim, absolutione habita et Ordine assecuto, vetus homo nedum probabiliter sed probabilissime renasciturus esset. At vero, si Anonymus noster ita sentit, iam doctrinam (velit, nolit) adoptat Rigoristarum; non autem S. Ligorii (quam tamen veluti unice veram defendere profitetur). Dicta autem Rigoristarum doctrina certo certius reiici debet, sicut de facto non solum a S. Ligorio, sed etiam ab aliis communiter reiicitur.

Dicit 2. Si Clericus, absolutione non accepta, ad Sacrum Ordinem nihilominus ascensurus esset, grandis foret certe ruina: sed illa solum Clerico ipsi, nullatenus autem Confessario (qui ad fortissimum remedium recurrisset et sic rectissime munus medici adimplevisset) tribui deberet (pag. 27). Resp. Imo Confessario quoque, qui pessimus medicus fuisset, (intellige si ex circumstantiis id praevidere debuisset) tribui deberet. Ut enim remedium tamquam salutare haberi debeat, non sufficit quod in se, sed exigitur quod (saltem verisimilius) etiam consideratis dispositionibus poenitentis, efficaciam habiturum sit. Quid enim diceremus de medico corporali, qui adhiberet remedium quod optimum esset quidem in se, sed applicatum aegroto venenosum et pessimum foret? Praeterea Confessarius est pater. Sed bonus pater debetne, ad corrigendum filium suum, rigorem adhibere, etiam quando rigor illum peiorem redditurus esset? Si nihilominus rigorem adhiberet, et arripiendo flagellum, diceret: *Uti-*

que flagellum habet maximam virtutem: utique est remedium optimum: si filius in peius ruet, ipse viderit; ego muneri meo functus sum; si, inquam, pater ita diceret, atque ita se gereret, nonne ut prorsus insaniens existimari deberet?

Dicit 3. probationem non esse differendam quousque Clericus in limine sacrae Ordinationis existat, sed circa decimumseptimum, vel decimooctavum, vel (ad summum) decimumnonum annum esse peragendam (pag. 12. 13). Resp. Hoc non est ad rem. Quaestio enim nostra respicit casum illius, qui non remote sed *proxime* sacris Ordinibus sive Subdiaconatus, sive Diaconatus, sive Presbyteratus initiari inhiat; et tota eo vertit an subsistat lex, quae illum in circumstantia ista ad Ordinationem procrastinandam (ut prius stabilem aliquorum mensium emendationem ostendat), aut saltem Confessarium ad ei (in talem finem) absolutionem differendam obliget *.

Manifestum est itaque quod etiam duodecimi argumenti confutatio nihil valet.

Sic autem non solum argumenta quae sunt contra rationes S. Ligorii, sed etiam illa quae sunt contra rationes aliorum, a primo usque ad postremum, firma et invulnerata remanent: adeoque firmum manet, ex nullo capite reperiri legem, quae obligationem saepe dictam sive Ordinando ipsi sive eius Confessario in hypotesi a me facta imponat.

XXVII.

Argumentum decimum tertium. Si huiusmodi lex adesset, iam Clericis omnibus non tamquam opinio, sed tamquam vera

* Caeterum circa Clericos Minoristas ego quoque dixi 1. Quod Episcopi eo tempore fortes esse debent in iniungenda sacrarum vestium depositione iis, de quibus iam satis constet quod, propter aliquod enorme scelus commissum aut alios graves et nunquam emendatos defectus, suis Dioecesibus utiles esse nequeant. (De hoc meo dicto Anonymus noster pag. 13 admirationem se compescere non posse fatetur: eo quod ex hac vestium depositione Ecclesiae adeo indigentis damnum non timeant. Sed respondeo timendum quidem esse damnum istud si Confessariis haec auctoritas absoluta relinquatur: non vero si illam habeant Episcopi qui ex una parte longe maiori prudentia praediti esse solent, et ex alia quousque protendantur Dioecesis propriae necessitates cognoscant). Dixi 2. Quod Confessarii non solum poterunt et debeant mediis consuetis, (aut etiam, si opus sit, differendo absolutionem) procurare eorundem emendationem: sed etiam ad modum consilii plus vel minus instare apud Clericos ut sacras vestes deponant: si nempe, sive attenta ipsorum salute spirituali, sive attento bono Ecclesiae, debitis praenissis experimentis omnibusque circumstantiis sedulo et prudenter perpensis, melius esse videatur ut ad saeculum redeant.

lex notissima esse, et in libellis pro examine Ordinandorum typis impressis clare et manifeste denunciari deberet. Videtur praeterea quod Catechismus Romanus legem istam aperte exponere debuisset; non vero rem hanc concludere dicendo dumtaxat: « Quare sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertimus, ut qui sacris initiandi sunt, prius Poenitentiae Sacramento conscientiam purgare diligenter studeant ». Quomodo denique Pontificale Romanum (per Episcopum sermonem dirigens ad Ordinandos) dicere potuisset: « Si *usque nunc* fuistis ebriosi, amodo sobrii; si *usque nunc* fuistis inhonesti, amodo casti »? Nonne potius dicere debuisset: Parecite sacrilegio, parecite ruinae animae vestrae, parecite scandalis populorum: recedite, abite?

Anonymi confutatio. Nihil.

XXVIII.

Nunc dicendum est aliquid de illa Anonymi obiectione, quae (ut supra innui) de ruinosissimo damno praesentem doctrinam accusat, inquires: « Vae Clericorum disciplinae! Vae ca-
« stigatis ac imbutis pietate moribus, qui in Seminariis flore-
« scunt, si sacrorum Alumni talia ediscerent quae a Berardio
« in hac disquisitione traduntur! Quanta irruerent inter eos
« mala! etc. etc. »

Resp. Ergone disciplina Clericorum, eorumque castitas et pietas etc. pendet a doctrina S. Ligorii, quae dicit: *Nisi aliquandiu ante Sacros Ordines casti fueritis, absolutionem non obtinebitis?* Ergone, si haec doctrina corrui, Clericorum corrui disciplina? Corrui pietas? Corruunt mores? In ruinam coniciuntur Seminaria? Et uno verbo diluvium malorum irrui? Quis non videt exaggerationem?

Potius dicendum: Vae Clericis, si totus stimulus bene faciendi ad dictam formidinem reduceretur! Veri stimuli sunt 1º amor Dei; 2º timor Dei; 3º convenientia maxima ratione status ecclesiastici.

Praeterea, ad evitanda damna, nunquid possunt Theologi (quasi legislatores essent) leges condere, aut mendaciter asserere quod leges adsunt quando non adsunt?

XXIX,

Sed, dicit Anonymus noster (pag. 22. 23), meam doctrinam quam maxime exitialem et ruinosam esse non tantum in se, quantum propter principia quibus innitur; et asserit quod ex principiis iisdem sex malae consequentiae profluerent; *asserit*, inquam, sed non probat. Respondere possem: Gratis asseritur, gratis negatur; sed volo abundare; et proinde assertionum earundem falsitatem breviter demonstro. Dicit itaque Anonymus, **ex meis principiis deduci**

1° Unum ac simplicem statum gratiae sufficientem esse dispositionem ad Ordines suscipiendos. Resp. Negative. Imprimis enim dixi et probavi quod Episcopi multa alia exigere tenentur. Quoad ipsos Ordinandos autem eorumque Confessarios, nunquam negavi posse dari casus exceptionales, in quibus ex ipsa lege naturali ascensus ad Ordines (non obstante statu gratiae) tanquam illicitus haberi debeat. Si autem nedum Theologi plures, sed etiam Catechismus Romanus et Pontificale Romanum, de hac exceptione nihil dixerunt, quid culpa mihi est?

2° Dicit deduci, peccatorem quantumvis scelestissimum, dummodo occultum et hic et nunc dolentem, posse absque mora promoveri; quippe non vetat Ecclesia admissionem ad Ordines, dummodo crimina sint occulta. Resp. Hoc falsissimum est; contrarium enim rotundissimis verbis asserui, dicens (n. 1231): « Si Clericus bona quidem fama gauderet, sed Episcopus de illo tale quid rescivisset, ut credere deberet, eundem magis « damnosum quam utilem Ecclesiae futurum esse: tunc quoque « illum tamquam indignum excludere non solum posset (ex « Trid. XIV. 1), sed deberet »; et prius dixi « Regula suprema « datur a Tridentino dicente (XXIII. xvi) quod nullus « debeat « ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis ». — Si autem loquamur de Confessariis, repeto ut supra.

3° Dicit deduci, non opus esse, ut quis se irrevocabili conditione sacris mancipetur, aliquo maiori studio virtutum et speciali bonitate, quam in quovis laico reperiri communiter valeat. Resp. Negative. Quum enim viri saeculares communiter (maxime hodie et fere ubique locorum) pravis moribus imbuantur, 1° falsum est quod Episcopi irrevocabili conditione sacris mancipare possint eos qui more laicorum vitam ducunt: 2° Si autem res sit de moribus occultis, distinguendum est inter con-

venientiam et strictam obligationem; et loquendo de convenientia, opus est certe ut Clerici Ordinandi, et a fortiori (propter Ordinum exercitium) Ordinati, sanctitate et virtute omnimoda praefulgeant; 3° Loquendo autem de stricta obligatione: redit distinctio saepe facta; nempe, si agatur de casu exceptionalis, transeat; si vero agatur de casu ordinario, nempe habitus in gradu remisso, nego.

4° Dicit deduci, iudicio Confessarii, *scandala innumera pertimescentis* ex Clerici sic habituati promotione, non esse acquiescendum, sed magis eiusdem Clerici verbis, qui se protestatur caste velle vivere et sperare fore ut se hoc vitio exuat, nulla exhibita, quae Confessarium tranquillet, probatione. Resp. Centies dixi quod casus, in quo scandala innumera vere pertimesci debeant, extra meam hypothesim est, et de illo non loquor.

5° Dicit deduci, ad Confessarium non pertinere de idoneitate promovendorum iudicare, ne respectu quidem interioris bonitatis, sed iudicium hoc spectare exclusive ad Episcopum. Resp. Distinguendum est inter iudicium ad modum consilii, et iudicium vere potestativum et decretorium. Iudicium ad modum consilii certe ad Confessarios pertinere potest. Iudicium autem vere potestativum et decretorium pertinet ad Episcopum; ita tamen ut aliquando etiam ad Confessarios pertinere posset; nempe 1° si Ordinandus, propter defectum doloris et propositi, in statu gratiae versari nequiret; 2° Si ex mero motivo humano et sine intentione muneribus suis satisfaciendi Ordinem suscipere vellet; 3° Fortasse etiam si in saepe dicto casu exceptionalis Ordinandus versaretur.

6° Denique dicit deduci, ob deficientem Sacerdotum copiam, non minutim discutiendam esse Clericorum probitatem, sed et minus tutis permittendum ad Ordines ascensum. Resp. Hac in re duo docui; nempe 1° Episcopos modis omnibus (de quibus disponente ipsis datum est) procurare debere ut Clericos non solum numero sufficientes, sed etiam scientia, virtute et omnimoda sanctitate praeditos (quibus tuto sacra ministeria committere possint) sibi comparent; 2° Si tamen id obtinere nequeant, et magna neque aliter declinabilis necessitas clamet ut subinde etiam non omnino tutis Ordines conferant, de hoc non esse damnandos; sub hac tamen conditione quod iudicent esse melius ut Ecclesia illos habeat quam non habeat. Ratio est quia salus populi (intellige cui sic aliquo modo vere aestimabili, et aliter nullo modo provideri possit) lex suprema esse debet. Ita reapse sentiunt atque ita de facto se gerunt Episcopi passim: unde non

ita pridem quidam Episcopus dicebat, se cogi subinde nedum Ordines sed etiam Paroecias minus tutis conferre; et subdebat: Nunquid arare deo terram bobus quos non habeo? Nunquid inter duo mala malum minus non est eligendum? Neque obiciatur celebre illud D. Thomae effatum: « Deus nunquam ita deserit Ecclesiam suam, quin inveniantur idonei ministri sufficientes ad necessitatem plebis » (Suppl. XXXVI. iv); si enim ministri idonei illi dumtaxat censeantur qui plene tuti sint, facta evidentissima in contrarium clamant; in multis enim Dioecesibus ministri plene tuti adeo deficiunt, ut plurimae Paroeciae aut minus tutis tradi, aut quovis Sacerdote ita destitutae, ut etiam moribundi sine Sacramentis decedant, relinqui debeant. Ex hoc itaque quod Episcopis, non propter negligentiam vel damnablem benignitatem, sed propter non aliter declinabilem necessitatem, permitti dicatur, ut subinde subiectis non omnino tutis sive Ordines sive etiam Paroecias conferre possint, (dummodo ut dixi in tali etiam rerum angustia magis malum quam bonum formidandum non sit); ex hoc, inquam, non potest inferri quod principium istud tamquam damnosum ad praxim deduci nequeat.

XXX.

Verum damnum: aetate nostra, potius ex principiis, quibus Adversarii propriam thesim probare conantur exoriri potest, et reapse non raro exoritur. Quale est damnum istud? Est *amissio non solum idoneorum sed etiam optimorum*. Heu quot Clerici, qui utiles et etiam utilissimi Ecclesiae adeo indigenti futuri essent, legendo ex una parte quod ad statum ecclesiasticum amplectendum sanctitas adeo praecellens exigitur, ut qui illa exornentur tam rari sint ut dici possit: *quis est hic et laudabimus eum?* et legendo ex alia parte quod talis sanctitas (ut dicit Anonymus noster pag. 21) non ex congruentia solum, sed ex vera obligatione exigitur: imo quod si Clericus tali ac tanta sanctitate rarissima non exornaretur, et nihilominus Sacros Ordines susciperet, in statum quasi certae damnationis se poneret: legendo, inquam, haec et similia in libris; et eadem audiendo tum a Concionatoribus in Seminariis: tum a propriis Confessariis (et quidem sub poena denegationis absolutionis) valde terrentur: et, si ita sit, dicunt, praestat ut sacras vestes deponamus, atque, ad saeculum redeundo, a tali

ac tanto periculo, dum adhuc liberi sumus, nos ipsos eripiamus et uxorem ducamus. Quod profecto consequentia ista locum habere debeat, patet non solum ex ipsa rei natura, sed etiam ex experientia. Non ita pridem Sacerdos, qui in dandis spiritualibus exercitiis in Seminariis est valde exercitatus, mihi dicebat, quod propter huiusmodi pessimas consequentias in illud tandem coactus fuit devenire consilium, ut concionem de vocatione sin minus omitteret, saltem quam maxime temperaret. Consului alium Sacerdotem, qui pariter iam inde a plurimis annis in eodem ministerio occupatur, qui mihi dixit, adhortandos quidem esse Clericos quam maxime ad virtutes; sed circa signa vocationis cautissime esse loquendum, quandoquidem aetate nostra multo maior est necessitas Clericos alliciendi et animandi, quam deterrendi. Et profecto quid prodest tot prodigere curas ut familiae, ordinarie pauperrimae, ad finem servandi filium pro Sacerdotio tot expensas et tot sacrificia faciant: quid prodest in hunc ipsum finem ad Christifidelium charitatem appellare; si tandem, praedictis adeo rigidis principiis inhaerendo, iuvenes, de quibus bene sperari deberet quod utiles et forte etiam utilissimi futuri erunt, arceantur?

Periculum istud videt etiam Anonymus noster, et dicit (pag. 23) quod, non obstante quavis Sacerdotum deficientia, nunquam est permittendum ut minus tuti ad Ordines ascendant, et proinde plena securitas semper haberi debet. Si autem Confessarii de hac plena securitate contenti non forent, tunc concedere videtur quod nimis rigorosi essent; et contra talem rigorem remedium assignat inquit (pag. 11): « Ad periculum prae-
« cavendum nimii rigoris, sufficere putamus, si Episcopi invi-
« gilent ut Sacerdotes qui Clericos Sacramento expiant, pru-
« dentia et discretionem praediti sint ». Sed quales sunt isti Sacerdotes qui Clericos Sacramento expiant? Nonne Clerici apud quemlibet Confessarium confessionem facere possunt? Praeterea, si isti Confessarii prudentes et discreti in quovis casu plenam securitatem exigere debent, nonne res in statu pristino remanent?

XXXI.

« Exeamus ergo per vias et sepes, et inveniemus quotquot
« ad implendas nuptias Coelestis Regis sufficient ». Ita heic ironice dicit Anonymus noster (pag. 30); sed, ita loquendo, ad exaggerationem, suo more, transit.

Mea doctrina consequentiam istam non implicat. Non solum enim sedula Clericorum educatio; sed etiam reiectio eorum, qui iuxta leges vere existentes reiciendi sint, semper necessaria erit.

Quoad Clericorum educationem, diligentissima imprimis habenda est cura Seminarii, nempe 1. ut ope Oeconomi tum habilis tum solliciti (et expensas quantum fieri potest moderando) sustineatur; 2. ut maiori numero possibili (ad quod valde deservit si stipendium et mensa divitum a stipendio et mensa pauperum distinguantur) iuvenes recipi possint; 3. ut circa scholas rectamque disciplinam optima existimatione gaudeat; 4. ut tempore autumnalium vacationum Alumni (si fieri possit) domum non dimittantur; 5. ut scandalosi reiciantur; 6. ut Director Spiritualis valde zelans Seminario praeficiatur. Necessitatem Directoris Spiritualis valde zelantis ultimo loco recensui, sed reapse principalissima est. Heu quot in locis Director Spiritualis habetur tamquam ultima in carmine quae non consideratur! Heu quot Seminaria habent quidem Directorem Spiritualem, sed solum (ut ita dicam) pro forma! Celebrat Missam, audit confessionem aliquorum Alumnorum, assistit Vesperis, examinat Alumnos modo more materiali circa Dioecesani Catechismi formulas; et de caetero nihil aut fere nihil aliud facit. Rustici in agris et pastores in montibus multo abundantius pabulum recipiunt a propriis Parochis (qui singulis diebus dominicis et festis illos instruunt et paterno modo adhortantur), quam Seminaristae ab his Directoribus Spiritualibus (qui aut fere nunquam os aperiunt, aut sunt velut aes sonans vel cymbalum tinniens). In Seminariis istis disciplina erit quidem fortasse rigidissima et ferme (ut ita dicam) militaris; sed, ut iuvenes internas passiones coerceant, tentationes vincant, amorem Dei concipiant, virtuosii evadant, divinae gloriae salutisque animarum desiderio flagrent, et in hunc finem statum ecclesiasticum eligant, atque in electione facta firmi immaneant, nunquid exterior illa disciplina sufficiet? Minime profecto; bene vero instructiones multae, impulsus multi, et auxilia multa, quibus mens illuminetur et cor moveatur atque confortetur, desiderantur.

Dein magna cura Clericorum, qui extra Seminarium vitam ducunt, haberi debet; et speciatim curandum ut singulis hebdomadis semel vel bis apud Sacerdotem ipsorum directioni deputatum coadunentur.

Nihil dico de frequentia Sacramentorum, de servitio Ecclesiae praestando aliisque regulis canonicis atque notissimis.

Quoad reiectionem autem eorum, qui iuxta leges vere existentes reici debent, recolendum est imprimis (ut supra dicebam) non esse expectandum ut Clerici inemendabiles (seu de quibus iam sperari nequit quod vere utiles futuri sint) ad provectiorem aetatem pervenerint.

Dein cavendum est ab intercessoribus, aliisque humanis respectibus: unde D. Thomas (2. 2. q. 185. a. 3) scripsit: « Quidam (Episcopi) non quaerunt eos in Ecclesiae columnas erigere, quos plus cognoscunt Ecclesiae prodesse, sed quos plus ipsi amant vel quorum sunt obsequiis deliniti vel dediti, vel pro quibus Maiorum quispiam rogaverit, et (ut deteriora taceam) qui, ut Clerici fierent, muneribus impetrarunt. Hoc autem pertinet ad acceptionem personarum, quae in talibus est grave peccatum ».

Quum denique magna et extrema Sacerdotum penuria in causa sit cur non raro Episcopi a reiectione eorum, quos secus certe reicerent, abstinere cogantur; praeter supradicta adverto quod Clerici fere solum ex vere bonis vereque christianis familiis sperari possunt. Quum autem hodie familiae huiusmodi sint adeo rarae atque in dies rariores evadant, quandoquidem impietas morumque improbitas universam societatem pervasit: tota spes eo reducitur ut religio et pietas bonique mores (quantum fieri potest) in populo promoveantur. Ad hoc itaque totis viribus incumbant Episcopi. Parochos valde zelantes oppidis speciatim (quae maiorem Clericorum copiam suppeditare solent) praeficiant; iisque sacrarum missionum et (frequentius) spiritualium exercitiorum (quae reformationis media efficacissima sunt), nec non illarum institutionum (v. g., Oratorii S. Francisci Salesii) atque industriarum quae ad iuvenes praeservandos diriguntur, usum ferventer atque instanter, imo ferventissime atque instantissime, commendent. Sic enim sperare poterunt ut tandem aliquando ex una parte Clericos numero sufficientes habeant; et ex alia in dura necessitate Sacros Ordines (et fortasse etiam Paroecias) conferendi minus tutis, seu talibus, quibus (ea seclusa) illos minime conferrent, non amplius versentur.

Sed de argumento isto, de quo nunc tertia vice locutus sum, iam satis. Equidem, quamvis rationes, sive hic sive in praecedentibus scriptis a me adductae, sint, meo sensu, clarissimae, et quamvis ex ipsa obiectionum inanitate veritas a me propu-

gnata adhuc firmior. et luculentior evaserit : nihilominus fore ut Adversarii acquiescant, nullo modo spero. Excusatum tamen me habeant Lectores. si in posterum nova responsa daturus non sim.

Silentium meum non pro cessione, in veritatis detrimentum. accipiatur; bene vero unusquisque intelligat quod tempus in rebus magis utilibus impendendum esse existimo.

Nihil obstat.

Ios. MAGNANI Can. Poenit. et S. Theol. Doctor
Deputatus Episcopalis.

P R E T I A

HUIUS LIBELLI	intra Italiam	Fr. 1. —
"	extra Italiam	" 1. 10
L' UOMO APOSTOLICO PROVVEDUTO	intra Italiam	" 7. —
"	extra Italiam	" 7. 50
PRÆNIS CONFESSARIORUM	intra Italiam	" 17. —
"	extra Italiam	" 18. —
DE RECIDIVIS ET OCCASIONARIIS	intra Italiam	" 6. 50
"	extra Italiam	" 7. —
CASUS CONSCIENTIÆ	intra Italiam	" 1. —
"	extra Italiam	" 1. 10
EXAMEN CONFESSARII ET PAROCHI, seu <i>Compendium Theologiæ moralis et pastoralis</i>	intra Italiam	" 10. —
"	extra Italiam	" 10. 50
N. B. Huius operis primus fasciculus dumtaxat hucusque in lucem exiit, qui non mittitur nisi integri operis pretium solvatur.		
ERRORI POPOLARI intorno al culto dovuto a Dio ed alla Vergine SS.ma		Fr. — 15
MANUALE DELLE VERGINI	"	1. —

M O N I T U M

Pretia recensita usveniunt apud Librarios; sed Auctor (D.
Em. Berardi Parr. Faenza - Italia) imminutionem valde
notabilem omnibus concedit.

239.52
B451

57872

Berardi, Aemilius

AUTHOR

Ad Libellum Anonymum.

TITLE

DATE DUE

BORROWER'S NAME

STORAGE - CBPL

57872

